

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ทุดิยา — เพื่อนสอง (ในทางที่ดีงาม)”

ทุดิยา อ่านตามภาษาบาลีว่า ทุ - ดิ - ยา แปลว่า **เพื่อนสอง** ในที่นี้จะนำเสนอในความหมายว่า **เพื่อนสองที่ดีงาม** กล่าวคือ **ศรัทธา** ซึ่งเป็นสภาพธรรมที่ผ่องใส เมื่อเกิดขึ้นก็ย่อมทำให้จิตและเจตสิกธรรมที่เกิดร่วมด้วย ผ่องใส ไม่เป็นไปในทางอกุศล เพราะมีศรัทธา อกุศลธรรมทั้งหลายจึงเจริญขึ้นรวมถึงปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกด้วย และเมื่ออกุศลให้ผล ก็ให้ผลเป็นผลที่ดี นำปรารถนาให้ใคร่หาพอใจเท่านั้น

ข้อความในสารัตถปกาสินี อรรถกถาสังยุตตนิกาย สคาถวรรค สัทธาสูตร แสดงความเป็นจริงของศรัทธา ว่า เป็นเพื่อนสองของคน ดังนี้ คือ

**“ศรัทธาเป็นเพื่อนสองของคน คือได้แก่ เมื่อคนไปสู่เทวโลก และพระนิพพาน
ศรัทธาย่อมเป็นเพื่อนสอง คือ ย่อมยังกิจของสหายให้สำเร็จ”**

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่อกุลแก่ผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งมีเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่จะได้ยินได้ฟังคำจริง ที่เป็นวาจาจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง อันเกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระองค์ ที่ใครๆ ก็ไม่สามารถคัดค้านหรือเปลี่ยนแปลงได้เลย เพราะความจริงเป็นอย่างนั้น แต่ละคำที่พระองค์ตรัส ไม่ว่าจะปรากฏในส่วนใดของพระธรรมคำสอน ก็เป็นไปเพื่อปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด ความเข้าใจพระธรรมนี้เอง เป็นประโยชน์ เป็นสิ่งที่มีค่า ใครๆ ก็แย่งชิงไปไม่ได้ เก็บรักษาอย่างดีไว้ในจิต สะสมเป็นที่พึ่งต่อไปในภายหน้า

ในฐานะที่เป็นชาวพุทธแล้ว ปัญญาจะเกิดขึ้น เจริญขึ้นได้ ก็ต้องได้ฟังพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง หากไม่มีการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีทางที่สัตว์โลกจะได้ยินได้ฟังความจริง ไม่มีทางที่ปัญญาจะเจริญขึ้นได้เลย แต่เพราะมีการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และทรงแสดงพระธรรม จึงทำให้สัตว์โลกที่สะสมเหตุที่ดีมีโอกาสดังกล่าวได้ฟังคำจริงที่พระองค์ทรงแสดง มีการอบรมเจริญปัญญา ได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่ทรงแสดง ตามกำลังปัญญาของตนเอง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ธรรมเป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย แม้แต่ศรัทธาก็เป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ศรัทธาเกิดเมื่อใด อกุศลธรรมทั้งหลายเกิดไม่ได้เลย การศึกษาพระธรรมประโยชน์อยู่ที่ความเข้าใจถูกเห็นถูก ไม่ว่าจะกล่าวถึงคำอะไร ก็ไม่พ้นไปจากเพื่อให้เข้าใจสภาพธรรมที่มีจริงๆ เลย

ศรัทธา ตามพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงนั้น เป็นสภาพธรรมฝ่ายดี (โสภณธรรม) เป็นสภาพธรรมที่ผ่องใส ไม่ขุ่นมัว เป็นไปในคุณความดีทั้งหมด ศรัทธาจะไม่เกิดร่วมกับอกุศลธรรม

เลย ศรัทธาจะเพิ่มขึ้นได้ก็ด้วยความเป็นผู้เห็นประโยชน์ของการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ซึ่งจะเป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก ละคลายความเห็นผิด ละคลายความสงสัย และละคลายกิเลสประการอื่นๆ ศรัทธาก็จะมั่นคงยิ่งขึ้น คล้อยตามความเข้าใจที่เจริญขึ้นที่สำคัญคือไม่ขาดการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นผู้ที่มีศรัทธาที่จะฟังคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นใครและคำแต่ละคำเป็นประโยชน์อย่างไร คำแต่ละคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประโยชน์ คือทำให้เข้าใจสิ่งที่กำลังมีในขณะนั้นตามความเป็นจริงได้ถูกต้อง เพราะฉะนั้น ในขณะที่ยังฟังพระธรรมนั้น มีศรัทธาเป็นสภาพธรรมที่สะอาด ไม่มีโลภะ ที่จะไปต้องการผลใดๆ ทั้งสิ้น ไม่มีโทสะ ความโกรธความขุ่นเคืองใจ ไม่มีมิจฉาทิฐิคือความเห็นผิด แต่รู้ประโยชน์ที่ว่า คำใดที่สามารถที่จะทำให้เข้าใจถูกต้องก็ต้องเป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะแต่ละคำ เกิดจากพระคุณอันประเสริฐยิ่งของพระองค์ ซึ่งเป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลโดยตลอด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ศรัทธาเป็นเพื่อนสองของคน หมายถึงเป็นเพื่อนของผู้ที่จะไปสู่สวรรค์และนิพพาน เพราะเหตุว่า เมื่อบุคคลประกอบด้วยศรัทธาแล้ว ย่อมสามารถทำให้ได้รับประโยชน์ทั้งในโลกนี้ ประโยชน์ในโลกหน้าคือเกิดในภพภูมิที่ดี (มีสวรรค์ และมีมนุษย์ภูมิ) และได้รับสิ่งที่ดี ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ อันเป็นผลของกุศล และทำให้ได้รับประโยชน์อย่างยิ่ง คือการรู้แจ้งอริยสัจธรรม ถึงความเป็นพระอริยบุคคลขั้นต่างๆ ดับกิเลสตามลำดับขั้น เนื่องจากว่าเพราะบุคคลมีศรัทธา จึงมีการเจริญกุศลประการต่างๆ มีการคบหากัลยาณมิตรผู้มีปัญญา มีการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม ไตร่ตรองพระธรรม อบรมเจริญปัญญา เมื่อปัญญาเจริญขึ้นไปตามลำดับก็สามารถรู้แจ้งอริยสัจธรรมถึงความเป็นพระอริยบุคคลได้ เพราะอาศัยศรัทธา เป็นเบื้องต้น นั่นเอง ศรัทธาจึงเป็นสภาพธรรมที่เปรียบเสมือนเพื่อนที่ดีงาม ที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลในทางที่เป็นประโยชน์ นำมาซึ่งประโยชน์เท่านั้น นำมาซึ่งประโยชน์ทั้งในโลกนี้ ในโลกหน้า และอุปการะเกื้อกูลให้ถึงการรู้แจ้งอริยสัจธรรมดับกิเลสตามลำดับขั้นได้

เมื่อได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมก็จะมี ความมั่นใจที่จะรู้ว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในชีวิต ไม่ใช่ลาภ ซึ่งเสื่อมได้ ไม่ใช่ยศซึ่งเสื่อมได้ ไม่ใช่สรรเสริญ ซึ่งเสื่อมได้ได้ ไม่ใช่สุข ซึ่งหมดไปได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ประจำโลกที่ทุกคนก็รับรู้ได้เห็นด้วยตัวเอง เป็นไปตามเหตุปัจจัยไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นสิ่งที่ประเสริฐกว่านั้นก็คือ การที่มีโอกาสได้ฟังพระธรรม ได้เข้าใจพระธรรม และได้สมกับเป็นชาวพุทธผู้นับถือพระพุทธศาสนา คือนับถือคำสอนของผู้ทรงตรัสรู้เป็นสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่เป็นชาวพุทธเพียงชื่อเท่านั้น แต่ไม่ได้มีความเข้าใจความจริงอะไรเลย อย่างนี้ก็ผิดตรงตามความเป็นจริง เพราะชาวพุทธต้องมีความเข้าใจพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ประการที่สำคัญ พระธรรมไม่ใช่เรื่องฟังแค่วันเดียว สองวัน หรือ สามวัน แต่เป็นเรื่องที่จะต้องฟังไปตลอดชีวิต และชาตินี้ก็ยังไม่พอ เนื่องจากสะสมความไม่รู้และกิเลสทั้งหลายมาอย่างมากมายในสังสารวัฏฏ์ ก็ต้องสะสมปัญญาเป็นกาลเวลาที่ยาวนานเป็นอย่างยิ่ง ด้วยความเป็นผู้

อดทนและจริงใจ ถ้าเห็นประโยชน์ของพระธรรมแล้ว ก็จะได้รู้ว่า ชีวิตขาดการฟังพระธรรม
ศึกษาพระธรรมไม่ได้.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]